

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 5/8 đến 11/8/2013)

- Trung Quốc triển khai tuyến tuần tra mới trên Biển Đông
- NT Trung Quốc: “Không vội vàng đưa ra Bộ Quy tắc Ứng xử”
- Đài Loan dỡ bỏ lệnh trừng phạt với Philippines
- Tăng cường hợp tác quốc phòng Việt Nam – Liên Bang Nga
- Đối thoại chính sách quốc phòng Việt-Nhật lần hai
- Philippines tuyên bố tăng cường tuần tra trên biển
- Mỹ sẽ tăng cường hiện diện quân sự ở Philippines

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc triển khai tuyến tuần tra mới trên Biển Đông. Hãng Kyodo hôm 5/8 dẫn tài liệu quân sự mật tiết lộ rằng: “Sau khi củng cố các đơn vị tiên tiêu của hải quân trên Biển Đông, Trung Quốc đã thiết lập và triển khai tuyến tuần tra giám sát mới đi qua toàn bộ các điểm tranh chấp, thậm chí cả những khu vực nằm trong phạm vi 85 hải lý của tỉnh Palawan, cực Tây Philippines.” Hạm đội Nam hải của Quân Giải phóng Nhân dân Trung Quốc là đơn vị chịu trách nhiệm thành lập tuyến tuần tra trên. Ngoài việc tăng cường kiểm soát bãi cạn Vành Khăn để trở thành căn cứ hải quân hoàn chỉnh, Trung Quốc còn tăng cường các cơ sở quân sự trên một số khu vực mà Bắc Kinh chiếm đóng trái phép ở Trường Sa gồm đá Gạc Ma, Đá Chũ Thập, Đá Xu Bi, Đá Châu Viên, Đá Ga Ven.

Ngoại trưởng Trung Quốc: “Không vội vàng đưa ra Bộ Quy tắc Ứng xử.” Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị hôm 5/8 đã tuyên bố như trên bởi “liên quan đến lợi ích của nhiều

nước và có rất nhiều việc cần phải giải quyết với bộ quy tắc đó.” Theo ông Vương: “Một số nước đang tìm kiếm một cách giải quyết nhanh chóng và hy vọng đưa ra một bộ quy tắc ứng xử sau một đêm. Cách tiếp cận này vừa thiếu thực tế vừa không nghiêm túc.”

Đài Loan dỡ bỏ trừng phạt với Philippines.

Ngày 9/8, Đài Loan đã dỡ bỏ tất cả các biện pháp trừng phạt đối với Philippines sau khi Tổng thống Benigno Aquino III cử đặc phái viên là ông Amadeo Perez - Chủ nhiệm Văn phòng Kinh tế và Văn hóa Manila (MECO) thay mặt Tổng thống và người dân Philippines sang Đài Loan xin lỗi gia đình ngư dân Hung Shih-cheng bị lực lượng cảnh sát biển Philippines bắn chết hồi tháng 5. Trong một tuyên bố, Cơ quan Ngoại giao Đài Loan nhấn mạnh: “Philippines đã bày tỏ thiện chí bằng việc xin lỗi cả bằng văn bản và hành động. Đáp lại động thái đó, chính quyền Đài Loan tuyên bố dỡ bỏ toàn bộ các biện pháp trừng phạt đối với Philippines.”

+ Philippines:

Philippines tuyên bố tăng cường tuần tra trên biển.

Tổng thống Philippines Benigno Aquino hôm 6/8 đã dẫn đầu lực lượng hải quân nước này tham dự buổi lễ chào đón tàu BRP Ramon Alcaraz, một tàu chiến cũ lớp Hamilton mà Manila mới mua của Mỹ. Phát biểu tại buổi lễ, ông Aquino tuyên bố: “Giờ đây tàu BRP Alcaraz đã đến Philippines, chúng ta sẽ tăng cường các

cuộc tuần tra trên vùng đặc quyền kinh tế của mình. Con tàu sẽ thúc đẩy khả năng của chúng ta trong việc ngăn chặn bất kỳ mối đe dọa nào.”

Philippines bác bỏ đường lưỡi bò của Trung Quốc ở Biển Đông. Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Philippines Raul Hernandez hôm 6/8 tuyên bố: “Đường lưỡi bò là bành trướng quá mức và vi phạm luật pháp quốc tế. Điều này đã được Philippines khẳng định trước khi đệ đơn kiện Trung Quốc ra tòa án quốc tế.” Ông Hernandez cũng nhấn mạnh đây mới chính là “vấn đề cốt lõi” mà Bắc Kinh cần giải quyết.

+ Mỹ:

Mỹ tăng cường hiện diện quân sự ở Philippines. Giới chức Philippines cho biết, nước này sẽ sớm bắt đầu đàm phán với Mỹ về việc tăng cường sự hiện diện của binh sĩ Mỹ trên lãnh thổ Philippines. Trong thư gửi cho Quốc hội Philippines, Bộ trưởng Bộ Quốc phòng và Ngoại trưởng nước này đều khẳng định cho phép lính Mỹ “tăng cường hiện diện luân phiên” sẽ giúp Philippines có được “sự phòng thủ tin cậy tối thiểu” để bảo vệ lãnh thổ trong khi tiến hành công cuộc hiện đại hóa quân đội.

Quan hệ các nước

Tăng cường hợp tác quốc phòng Việt Nam – Liên Bang Nga. Đoàn đại biểu quân sự cấp cao Việt Nam do Đại tướng Phùng Quang Thanh, Bộ trưởng Bộ Quốc phòng dẫn đầu, thăm hữu nghị chính thức Liên bang Nga từ ngày 7-10/8. Ngay sau Lễ đón, đoàn Việt Nam và đoàn đại biểu Bộ Quốc phòng Nga do Đại tướng Shoigu Sergei Kuzugetovich dẫn đầu đã tiến hành hội đàm. Hai bên cùng khẳng định mối quan hệ hữu nghị truyền thống, đối tác tin cậy của nhau, việc tăng cường hợp tác trong lĩnh vực quốc phòng là hình thức hiệu quả để tiếp tục củng cố tin cậy, tăng cường hiểu biết lẫn nhau.

Việt Nam và Thái Lan thắt chặt quan hệ quốc phòng. Ngày 11/8, Tổng tư lệnh quân đội Thái Lan Thanasak Patimaprakorn đã hội đàm với Tổng Tham mưu trưởng Quân đội Việt Nam, Thượng tướng Đỗ Bá Tỵ đang ở thăm Thái Lan hai ngày theo lời mời của Tổng tư lệnh quân đội nước chủ nhà. Chuyến thăm này sẽ góp phần tăng cường mối quan hệ tốt đẹp giữa quân đội hai nước trong bối cảnh hai nước đã ký Hiệp

định hợp tác quốc phòng năm 2012 và lãnh đạo hai nước ra tuyên bố thiết lập quan hệ đối tác chiến lược năm 2013.

Đối thoại chính sách quốc phòng Việt-Nhật lần hai. Đoàn đại biểu quân sự cấp cao Việt Nam, do Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh, Thứ trưởng Bộ Quốc phòng dẫn đầu, ngày 9/8 đã tham dự Đối thoại chính sách quốc phòng Việt Nam-Nhật Bản lần thứ hai. Đối thoại lần thứ hai tập trung vào các vấn đề lớn như an ninh phi truyền thống, vấn đề hạt nhân, vấn đề an ninh biển, chống cướp biển. Liên quan đến vấn đề chủ quyền biển đảo, hai bên khẳng định tính cần thiết của việc giải quyết các tranh chấp và khác biệt bằng biện pháp hòa bình, tránh xung đột vũ trang, kêu gọi các bên tuân thủ luật pháp quốc tế, trong đó có Công ước Liên hợp quốc về Luật biển (UNCLOS).

Phân tích và đánh giá

“ASEAN: Bây giờ là thời điểm cần hành động?” của *Dylan Loh Ming Hui*. Trong một động thái tích cực, Trung Quốc đã đồng ý thương thảo về “Bộ quy tắc ứng xử” trong tranh chấp Biển Đông. Cho dù không ai dám chắc cái gậy đầu này là một lời đề nghị chính thức, tuy nhiên chắc chắn ASEAN phải nắm bắt sáng kiến và cơ hội này để tiếp tục có được nhiều cơ hội hơn trong việc giải quyết tranh chấp lãnh thổ với Trung Quốc. Tranh chấp Biển Đông nên được bàn thảo trực tiếp trong phạm vi của ASEAN. Nếu tranh chấp được giải quyết thông qua ASEAN thì khối này sẽ đạt được ba mục tiêu sau. Đầu tiên, nó là “phép thử” ASEAN như một cơ chế giải quyết tranh chấp biển. Thứ hai, việc này thực chất sẽ thiết lập một số nền tảng về văn hóa, thể chế và ngoại giao trong giải quyết vấn đề lãnh thổ, từ đó giúp ASEAN vững vàng hơn trong việc đảm nhiệm vai trò đầu tàu dẫn dắt các tranh chấp biển. Cuối cùng, việc này sẽ

giúp hình thành một nền tảng trật tự trong ASEAN, chứng minh tính hiệu quả của khối với vai trò là một cơ quan giải quyết bất đồng. Và ASEAN có thể còn làm nhiều hơn thế. Ngay cả các vấn đề có liên quan trên biển giữa các quốc gia có yêu sách và không có yêu sách – như biên giới trên biển giữa Indonesia và Singapore – cũng nên được thúc đẩy nhanh để gắn kết niềm tin trong nội khối và gửi một thông điệp về sự đoàn kết và ý chí chính trị của các quốc gia ASEAN. Ngoài ra, việc ASEAN hành động như trên sẽ cho các nước khác thấy rằng bất kỳ hình thức bắt nạt nào – dù trên thực tế hay đe dọa – không thể và cũng không thể nào tiếp tục xảy ra. Về cơ bản, tín hiệu phát đi là cho dù ASEAN tôn trọng và chào đón sự trỗi dậy của Trung Quốc, thì khối này sẽ không ngồi yên trước việc nước này liên tục sử dụng chiến lược gây sức ép. Nếu đứng riêng lẻ, các nước này sẽ ở thế yếu nhưng nếu đoàn kết cùng nhau – cho dù vẫn chưa thể sánh bằng được sức mạnh quân sự và kinh tế của Trung Quốc – thì họ cũng có thể tạo nên một sức mạnh đáng kể để đương đầu với Trung Quốc.

“Lực lượng cảnh sát biển mới của Trung Quốc: Tín hiệu tích cực?” của *Bonnie Glaser* và *Brittany Billingsley*. Theo tin của Tân Hoa Xã, bốn tàu của Cơ quan Cảnh sát biển Trung Quốc (CCG) mới được thành lập đã được triển khai tại Biển Hoa Đông, gần khu vực tranh chấp Đảo Điếu Ngư/Senkaku vào ngày 24 tháng 7. Các tàu này cũng được phát hiện tại khu vực

xung quanh Đá Vành Khăn theo một báo cáo mật của chính phủ Philippines. Như vậy tàu của Trung Quốc xuất hiện tại cả hai vùng biển trên, dù đây mới lần đầu tiên các tàu này hoạt động dưới sự quản lý của Cục Hải dương Quốc gia Trung Quốc (SOA). Việc hợp nhất lực lượng hoạt động trên biển được nhiều người xem như một diễn biến tích cực trong nội bộ Trung Quốc cũng như đối với các quốc gia bên ngoài. Điều này sẽ giúp các động thái của CCG trở nên dễ dự đoán hơn trong trường hợp xảy ra sự cố dẫn đến leo thang căng thẳng. Tướng Herb Carlisle của Không quân Mỹ cho rằng từ khi có sự hợp nhất, công tác chỉ huy và kiểm soát các hoạt động an ninh biển của Trung Quốc đã có sự cải thiện. Tuy nhiên, việc hợp nhất cũng có thể làm gia tăng căng thẳng. Một cơ quan chấp pháp biển phối hợp tốt với nhau sẽ giúp Trung Quốc dễ dàng hơn trong việc bảo vệ các yêu sách lãnh thổ, đồng thời điều đó cũng làm tăng nguy cơ tổn thất nếu nổ ra đụng độ với các lực lượng chấp pháp khác. Nếu Trung Quốc vũ trang cho các tàu được cử đến khu vực tranh chấp, thì rất có khả năng sẽ xảy ra đụng độ giữa CCG của Trung Quốc với lực lượng trên biển của các nước láng giềng, cho dù đây có thể là sự cố ngoài ý muốn. Những thay đổi của CCG sẽ tác động như thế nào tới an ninh biển tại khu vực là một vấn đề cần phải nghiên cứu. Việc tái cơ cấu này có những lợi ích cho cả Trung Quốc (sự hiệu quả) và các nước khác (khả năng dự đoán). Tuy nhiên, các cường quốc khu vực – đặc biệt các quốc gia có tranh chấp với Trung Quốc – không nên dựa vào số lượng tàu và nhân sự mà

cho rằng đây là một lực lượng cảnh sát biển có năng lực “yếu hơn trước”. Việc CCG tái cơ cấu giúp Trung Quốc chuẩn bị tốt hơn cho việc bảo vệ các yêu sách của họ. Những tác động lũy tiến về an ninh biển, sự tương tác giữa CCG của Trung Quốc với lực lượng chấp pháp của các nước khác sẽ được quyết định một phần bởi cách thức mà CCG phản ứng với các sự cố không quá nghiêm trọng, và thái độ của các quốc gia bên ngoài trước các cách hành xử này.

“Biển Đông tương lai vẫn tiếp tục dậy sóng?”
của John Chan. Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị gần đây đã đi thăm Thái Lan, Malaysia, Lào và Việt Nam. Đây là chuyến thăm thứ 3 tới khu vực từ khi ông nhậm chức Ngoại trưởng hồi tháng 3 và nó nhấn mạnh những quan ngại của Trung Quốc về sự can dự của Mỹ tại Đông Nam Á. Tham dự cuộc họp với các Ngoại trưởng ASEAN tại Bangkok, ông Vương tuyên bố rằng Trung Quốc không phải là mối đe dọa mà là một cơ hội đối với khu vực Đông Nam Á. Đề cập về vấn đề Biển Đông, ông Vương nhấn mạnh sự cần thiết của việc khai thác chung các nguồn tài nguyên: “Điều này sẽ gửi thông điệp

ra thế giới rằng các quốc gia khu vực sẵn sàng giải quyết tranh chấp trên tinh thần hợp tác.” Lập trường của ông Vương tại hội nghị của ASEAN phản ánh một lập trường cứng rắn hơn của Bắc Kinh. Gần đây, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã phát biểu tại một cuộc họp của Bộ Chính trị rằng việc đưa Trung Quốc trở thành một “cường quốc biển” là một nhiệm vụ trọng tâm của chính sách quốc gia: “Trung Quốc sẽ không bao giờ từ bỏ các quyền và lợi ích chính đáng, hay từ bỏ lợi ích quốc gia cốt lõi của mình.” Điều đó báo hiệu rằng Bắc Kinh sẽ xây dựng một lực lượng quân đội hùng hậu hơn để bảo vệ các lợi ích trên biển của mình.

“Chiến thuật “cắt lát xúc xích” của Trung Quốc” của *Brahma Chellaney*. Việc Trung Quốc liên tục xâm phạm vùng biên giới của các quốc gia láng giềng là một trong những nhân tố chủ yếu gây bất ổn tại châu Á. Chiến thuật chủ yếu của Trung Quốc đó là “cắt lát xúc xích” (salami-slicing). Chiến thuật này bao gồm một loạt động thái không gây ồn ào và không làm bùng nổ chiến tranh, tuy nhiên theo thời gian sẽ dẫn đến những sự thay đổi chiến lược theo hướng mà

Trung Quốc mong muốn. Để khẳng định yêu sách tại Biển Đông và Biển Hoa Đông, các biện pháp xâm lấn của Trung Quốc bao gồm từ việc trao quyền khai thác dầu khí tới khẳng định quyền đánh cá. Mục tiêu của Trung Quốc tại Biển Đông đó là tiến chậm mà chắc trong việc hợp thức hóa sự hiện diện tại các vùng biển. nỗ lực gần đây nhất nhằm thể hiện sự hiện diện tại Hoàng Sa đó là việc Trung Quốc bắt đầu tiến hành các chuyến du lịch tới các đảo tranh chấp. Bắc Kinh thường cẩn thận “cắt lát” từ từ để tránh hành động leo thang nghiêm trọng có thể dẫn tới chiến tranh. Cụ thể hơn, nước này đã khéo léo chia tách một việc ra thành nhiều công đoạn và sau đó thực hiện từng bước để cuối cùng đạt được mục đích. Chiến thuật của Trung Quốc đặt ra nhiều thách thức cho các nước láng giềng, họ không biết phải làm thế nào để ngăn chặn sự hung hăng của Trung Quốc. Tăng cường trao đổi giữa các bên – và với Mỹ – có thể sẽ giúp ngăn chặn cuộc chiến “trong bóng tối” này. Suy cho cùng, những hành động đa dạng này của Trung Quốc có thể sẽ thay đổi một cách cơ bản mối quan hệ giữa các quốc gia châu Á, định hình một khu vực với Trung Quốc ở vai trò trung tâm./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp